

«Ατελείς αναφορές στους αρχαίους κλασσικούς ιατρούς».

Παιδιατρική, 2000
Επιστολές, τόμ. 63, σελ. 342

Σε ορισμένες εργασίες του περιοδικού ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ τόμος 63, τεύχος 2, Μαρτίου - Απριλίου 2000, ενώ γίνονται αναφορές σε αρχαίους Έλληνες ιατρούς, θα ήθελα να επισημάνω ότι δεν υπάρχει σχετική παραπομπή στα ελληνικά κείμενά τους, αλλά αντίθετα οι παραπομπές είναι σε ξένες εργασίες.

Συγκεκριμένα, οι συγγραφείς του άρθρου "Περίπτωση παιδιού με χυλουρία", σελ. 163-166, δίνουν τη σημαντική πληροφορία πως "για πρώτη φορά ο Ιπποκράτης αναγνώρισε και περιέγραψε τη νόσο". Και ενώ θα περίμενε κανείς να δει την αναφορά στην Ιπποκρατική Συλλογή, ίσως και με την παράθεση σχετικών φράσεων, οι συγγραφείς παραπέμπουν σε δύο ξένες εργασίες. Μια και υπάρχουν σχετικά λεξικά-ευρετήρια της Ιπποκρατικής Συλλογής, νομίζω ότι οι συγγραφείς δεν θα δυσκολευόντουσαν να έβρισκαν τις φράσεις "ούρησε λείον, ελαιώδες πουλύ" και "ούρησεν ελαιώδες", οι οποίες είναι από το "Επιδημιών το πρώτον, 13, άρρωστος δωδέκατος" και το "Επιδημιών το τρίτον. Άρρωστος εκκαιδέκατος" αντίστοιχα.

Επίσης, οι συγγραφείς του άρθρου "Η βασική εκκριτική εφεδρεία του παγκρέατος στην ταυτοποίηση του διαβήτη τύπου 1", σελ. 129-136, σημειώνουν στην εισαγωγή του άρθρου τους ότι "...Ο σακχαρώδης διαβήτης είναι γνωστός για περισσότερα από 2000 χρόνια..." παραπέμποντας όμως, σε ξένο άρθρο. Βεβαίως, και αυτό το άρθρο θα το μνημονεύσουν, αλλά καλύτερα θα ήταν να είχαν πρώτα αναφέρει το "Περί διαβητέω" από το έργο του Αρεταίου, "Περί αιτίων και σημείων χρονίων παθών" Β, ΙΙ. Ας σημειωθεί ότι τα άπαντα του Αρεταίου κυκλοφορούν

σε δύο τόμους, με το αρχαίο κείμενο και παράλληλα με τη νεοελληνική μετάφραση, από τις εκδόσεις Κάκτος.

Τέλος, στο άρθρο "Η ιστορία της αιμορροφιλίας. Επιτεύγματα και σκιές του χθες -προσδοκίες της αύριον", σελ. 93-96, μνημονεύεται ως Ιπποκράτειος αρχή το "Προλαμβάνειν και ουχί θεραπεύειν", χωρίς ωστόσο να αναφέρεται η παραπομπή του έργου, στο οποίο καταχωρίζεται αυτή η ρήση. Στα ευρετήρια όμως, της Ιπποκρατικής Συλλογής, από όσο διερευνήθηκαν δεν εντοπίστηκε η αναφερόμενη ρήση. Πιθανόν, η συγγραφέας θα ήθελε να μνημονεύσει τη ρήση "ωφελείν ή μη βλάπτειν", που είναι από το "Επιδημιών το πρώτον" ΙΙ, 5.

Συνοψίζοντας, νομίζω ότι καλό θα είναι οι συγγραφείς όταν θα θέλουν να αναφέρονται στους αρχαίους Έλληνες ιατρούς, να μνημονεύουν πρώτα την ελληνική πηγή των κειμένων τους, την οποία εύκολα μπορούν να αναζητήσουν και στη συνέχεια να παραθέτουν την αντίστοιχη ξένη.